

ณพื้นที่ตลาดขายเลนไทย-พม่าซึ่งล้อมรอบไปด้วยภูเขาและต้นไม้อันอุดมสมบูรณ์ของอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี มีชุมชนหนึ่งที่น่าสนใจไม่แพ้ที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยว และยังมีน้อยคนที่ทราบว่าจุดเด่นของชุมชนแห่งนี้คือการรักษาวัฒนธรรมและดำรงวิถีชีวิตแบบชาวกะเหรี่ยงได้อย่างเหนียวแน่น

ชุมชนนั้นคือ ชุมชนบ้านยางน้ำกลัดใต้ ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 7 หมู่บ้าน และมีผู้นำฝ่ายปกครองเป็น “ผู้ใหญ่”

กำนันแห่งบ้านยางน้ำกลัดใต้ชื่อไพเราะว่า ดอกไม้ คนบุญ ถึงแม้จะมีเชื้อสายกะเหรี่ยง แต่เธอบอกว่าภาคภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย และรักถิ่นฐานบ้านเกิดมาก จึงอยากพัฒนาชุมชนที่เธออยู่ให้เจริญก้าวหน้าไม่แพ้ชุมชนเมือง

กำนันดอกไม้ เล่าให้ฟังว่าเมื่อก่อนบิดาของเธอเป็นผู้ใหญ่บ้านที่บ้านยางน้ำกลัดใต้แห่งนี้ เธอเกิดและเติบโตที่นี่ ไม่เคยย้ายไปไหน เธอเริ่มติดตามบิดาของเธอไปร่วมกิจกรรมทุกอย่างในชุมชนตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ด้วยความตั้งใจ หุ่นเห จึงได้รับความไว้วางใจ

ชุดกะเหรี่ยงโบราณ

ผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้าน

‘ดอกไม้’ เหล็ก

กำนันสาวกะเหรี่ยง

การย้อมเส้นด้าย

ทอกระเหรี่ยง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย เพราะเล็งเห็นว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้วัฒนธรรมกะเหรี่ยงได้ จึงพยายามผลักดันและสนับสนุนทั้งเงินทุนและหลักสูตร การทอผ้ากะเหรี่ยงให้นักเรียน พร้อมทั้ง กำนันกระตือรือร้นในกลุ่มสตรีในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและพัฒนาอาชีพจากผ้าทอที่กำลังทำกันอยู่ เพื่อสร้างอาชีพและเป็นรายได้เสริมให้ชุมชนอย่างจริงจัง ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น และส่งขายสู่ตลาด ไม่ว่าจะเป็นกระเป๋านมอญ ผ้าพันคอ ของใช้บนโต๊ะอาหารไปจนถึงตุ๊กตาสัตว์น้อยใหญ่ สีสันสดใสสวยงาม

ทอด้วยทอโบราณ

จากลูกบ้านและได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านครั้งแรกในปีพ.ศ. 2529

“บริหารชุมชนแบบที่แบบน้อง เน้นการให้คำปรึกษาและเป็นเพื่อนคุย ร่วมแก้ปัญหา จนทำให้ได้รับเลือกจากผู้นำชุมชนทั้ง 7 หมู่บ้าน ให้ดำรงตำแหน่งกำนันแห่งบ้านยางน้ำกลัดใต้ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน”

กำนันดอกไม้เหล็กเผยเคล็ดลับที่ได้รับความไว้วางใจจากลูกบ้านว่า “ฉันติดตามพ่อไปเยี่ยมเยียน และร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านเป็นประจำ ทำให้มี

โอกาสใกล้ชิดกับคนในชุมชนซึ่งส่วนมากเป็นชาวกะเหรี่ยง ทำให้พวกเขายอมรับและคุ้นเคยกับเราได้ง่าย

การที่เราเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นจุดแข็งที่ดีในการสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนกับกลุ่มต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ภาวภูธรช่วยเหื้อและร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอถ้าคุยไม่จบพักกัน หากมีกิจกรรมในชุมชนหรืองานอื่นๆ ก็จะไปร่วมงานไม่ได้ขาด และทำแบบนี้อย่างมากว่า 20 ปีแล้ว”

ไม่เพียงงานด้านปกครอง บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ชุมชน กำนันดอกไม้ยังเป็นผู้นำกลุ่มแม่บ้านและเกษตรกรอีกด้วย เธอเล่าว่า กลุ่มเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายได้จากการเกษตร มีไร่นาเป็นของตัวเอง จึงต้องหาเครือข่ายเข้ามาพัฒนาการเกษตรในพื้นที่โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี

ส่วนกลุ่มอาชีพสตรีจะแก้สิ่งที่มืออยู่แล้วในชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยง หรือที่รู้จักกันว่า กลุ่มทอผ้าร่วมโพธิ์มาทะ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวกะเหรี่ยง

กำนันบอกว่าปัจจุบันวัฒนธรรมการทอผ้ากะเหรี่ยงกำลังสูญหายไปจากชุมชนเพราะสังคมที่เปลี่ยนไป ชาวบ้านย้ายถิ่นฐานไปทำงานในเมือง การทำงานอยู่ด้วยท้องถิ่นเดิมไม่ใช่คำตอบของการสร้างงานสร้างรายได้

จนกระทั่งเมื่อ 3 ปีก่อน บริษัท ไทยพาณิชย์ ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) เข้ามาอาสาพัฒนาและรับโรงเรียนบ้านยางน้ำกลัดใต้เป็นโรงเรียนอุปถัมภ์แห่งที่สอง ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปประเพณี

กลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยง บ้านยางน้ำกลัดใต้

กำนันดอกไม้ให้แง่คิดการบริหารเงินร่วมกับชุมชนอย่างน่าฟังว่า “ทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินและเศรษฐกิจของชุมชน เราจะจัดการโดยยึดหลักความประหยัด คำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่แล้ว และมีผลผลิต และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนด้วยแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะนำความสุขและการอยู่ดีมีสุข และความมั่นคงเข้มแข็งมาสู่ชุมชนอย่างแท้จริง”

แม้ว่าในปัจจุบัน ชุมชนบ้านยางน้ำกลัดใต้ จะเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก เพราะไม่อาจต้านทานกระแสความเจริญและวัตถุนิยมได้

ก้านดอกไม้

ก้านดอกไม้อยังหวังว่าแม้สังคมจะเปลี่ยนไป เทคโนโลยีสมัยใหม่จะเข้ามาในชุมชนมากขึ้น เธอและคนอื่นๆ ในชุมชนต้องปรับตัวไปตามเทคโนโลยี แต่สิ่งเหล่านั้นต้องไม่มาทำลายวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามของชาวกะเหรี่ยง

บทบาทของก้านหญิงคนนี้ไม่ได้อยู่ในเฉพาะชุมชนเท่านั้น แต่เธอยังเป็นคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และอีกมากมาย ด้วยภาระหน้าที่เหล่านี้การจัดสรรเวลาจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ก้านหญิงบอกว่า เธอเป็นทั้งพ่อ แม่ และเพื่อนของลูกสาวคนเดียว

ชุมชนถ่ายทอดความรู้สู่เยาวชน

ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น เธอจึงให้ความสำคัญเรื่องนอกบ้าน และในบ้านเท่าๆ กัน ดังนั้นในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์เธอจะให้เวลากับงานเต็มที่ ส่วนวันหยุดประจำสัปดาห์จะใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับลูกสาว และครอบครัวอย่างมีความสุข

เป็นที่น่ายินดีที่สังคมบ้านเราเคารพสิทธิสตรี เปิดโอกาสให้ผู้หญิงแสดงออกทางความคิด และเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ก้านดอกไม้ ภรรยา ถือเป็นอีกตัวอย่างของผู้นำชุมชนหญิงที่สร้างคุณงามความดี และจัดการผลประโยชน์ของชุมชนในทุกส่วนได้อย่างสมดุล จนสามารถครองใจชุมชน และดำรงตำแหน่งก้านตำบลบ้านยางน้ำก๊าดได้ ได้นานกว่า 23 ปี